Број 218. У Новом Саду, у понедељак 27 септембра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот на четврт године 7 круна. За остале земље на четврт године 10 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 84 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.
За остале земље на четврт године 20 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Чије се коже тиче?

У мађарском новинарству је бура. Ту је буру изазвало отворено писмо министар председника Тисе, у коме тражи за сабор мало брњице.

Опозициона штампа бесни и виче: Преварени смо! Кад је министар председник добио шта је хтео, буџет и регруте, сад се осилио и хоће по онима, који су му попустили Владини листови опет доказују, да се опструкција не би задовољила с оним што је било. него би првом приликом — опет. Дакле мора бити!

Сасвим је јасно, да је опозиција преварена. „П Лојд“ злурадо наглашује њену данашњу слабост. Вели: Фрања Кошут је паметан човек, гроф Зичи се повукао са председништа пучке странке, гроф Апоњи би хтео, ал његова мекана војска неће за њим Види се: министар председник Тиса није спавао. Кога је могао да задобије задобио је.

Ово је Беч, који данас тражи брњицу угарском сабору. Зар још једном да не буде на време регрута као лане?! И зар угарски сабор да истерује, има ли устав ности у Аустрији? — То хоће да спрече, а за то се подухватио данашњи министар, председник.

Угарска опозиција данас осећа да је преварена и виче: Преварени смо! Неки јесу преварени, неки се само граде као да су преварени. А они, који су преварени: како су преварени?

Ми смо то изнели у своје време. Онда је потпуштен Кошут, да тражи место мађарског језика у војсци — накнаду на другој страни. Накнаду у основним школама. Кад не може да се помађари војска, да се помађаре школе.

У Бечу су то и хтели. Нека се Мађари гложе са другим народима у Угарској, онда су они у Бечу на миру. И имају све у џепу.

Министар-председник Тиса у свом отвореном писму показује јасно шта је у ствари. Он вели изрично: „Никада нису биле прилике тако згодне по народ (он ту разуме само Мађаре) као данас. С поља нас нико не буни, с краљем смо у највећој сугласности, можемо употребити сву снагу, да довидамо и уздигнемо наш народни живот.“ Да министар-председник ту у првом реду мисли помађаривање школа, то доказује „П. Лојд“ Јер „П. Лојд“ истиче да је најважнија реформа законски предлог о основним школама и говори да ће он доћи што пре на дневни ред, ако буде — мира у сабору.

Наше се коже тиче, с нами хоће да умире духове, нас да даду као накнаду... Но да ли свиће у памети опозицији и владиној странци куд то води? Пристали су да узму нашу кожу, а ево већ сад траже и њихову. И кад нас још јаче завади Беч, онда ће ићи и даље и узети све..

Јесте, данас се наше коже тиче, али ће се ускоро тицати и мађарске И ако још и сад не виде шта је по среди, онда је у опште све доцне. Ускоро ће још јаче закукати: преварени смо! а међу тима што тако кукају, неће бити само опозиција него и владина странка.

Порт-Артур.

Петроград, 23. септембра.

Свет с чуђењем пита: зар Порт-Артур још није пао? А сва светска штампа са још већим чуђењем одговара: Истина је, Порт Артур није пао.

Он се непрестано држи; море крви је проливено; пољане и стране око њега прекривене су хиљадама лешева, преко којих наступају нови борци, а Порт Артур се непрестано држи, руска застава са двоглавим орлом изнад његових зидина, са којих топовска уста смрт бљују, још се непрестано лепрша.

Дакле?

Двадесет пута су густе гомиле хиљада и стотине хиљада јапанске војске налетале на њ, узимали га; али га нису узели.

Сваки нови напад јапански заврши се многобројним лешинама и Јапанци се враће крвава чела назад. Телеграми по свима светским новинама већ неколико месеци све једно и исто саопштавају: Јапанци су понова одбијени са многобројним жртвама. Иста вест, само су жртве и губитци нови

Данас већ и сами Јапанци увиђају да је Порт Артур неприступачан. Између њега и јапанске војске вазда стоји смрт, која недопушта Јапанцима да се успну на порт-артурске бедеме а ту смрт шаљу топови с истих бедема.

Сама јапанска штампа почела је да увиђа немогућност тога посла и почиње да довикује војсковођама јапанским: Доста! Стесељ, који је толике у смрт послао, постао је бесмртан.

Опсада траје сто и двадесет и неколико дана и јапански војници нису ни корака ближе, него што су били при почетку нападања.

Ваља се само сетити других тврђава, које су имале сличну судбину. Мец је са 173 хиљаде војске опсаду одржао једва 80 дана, Страсбург је подлегао после 48 дана. Највише се држао Белфор; његова опсада трајала је 105 дана. Једини Севастопољ што је издржао опсаду 11 месеци Али не треба заборавити да је он са севера био отворен и доступан за провоз провијанта и оружја.

А Порт Артур?

Он задивљује свет.

Јапанци губе стрељење а и безбројне хиљаде војника, а ништа не постижу.

Доста! узвикује и штампа јапанска и сви кругови јапански. Доста! Лист токијски „Асахи“ захтева, да се сам микадо крене на бојно поље, не би ли јунаке одушевио да отму Порт-Артур. Остали су противни узалудном проливању крви Порт-Артур се држи 150 дана и још ће се толико држати — држаће се док је у њему ђенерал Стесељ и једног живог борца руског. Досад је овај јунак одбио читав низ одлучних напада и после сваке крваве битке Китајци су у Чифу доносили вест, која је после телеграфски ишла у свет: „Јапанци су опет одбијени са огромним губитцима“

Види се ко је руски војник и какав је он; види се какав је дух у руској војсци. И најотрованији сумњивци из овога факта из држања Порт-Артура могу закључити шта су Руси.

Силни губитци око Порт-Артура заплашили су Јапанце. Из свију страна чује се отворен захтев, да се напусти идеја напада, него да се Руси приморају опса-

ПОЛИСТАК.

МИРОПОМАЗАЊЕ КРАЉА ПЕТРА.

О миропомазању краља Петра и оном што је претходило, нарочито у Студеници имамо ове извештаје:

Пут краља Петра на миропомазање.

Краљево, 25. септембра.

Краљ Петар на свом путу задржавао се код свију већих сељачких група и разговарао. У Полумиру приђу краљу неки сељаци и затраже да он реши неки спор о међи. Краљ рече да он то не може учинити, него власти и судови. „Годинама се парничимо, рече вођа те депутације, и никако да дођемо до решења. За Тебе знамо да си праведан, ил што год речеш — послушаћемо.“ — Краљ их одби и упути надлежним судовима. У Студеницу се стигло око 5 часова у вече. После кратког одмора било је у цркви бденије, коме су присуствовали краљ, његови синови и свита. Сутра дан је краљ присуствовао служби у цркви, поклонио се ћивоту Светога Краља и целивао, па онда са владикама и митрополитом обносио ћивот око цркве и помогао при полагању светитеља из старог ћивота у нови. (Овај нови даровала је још 1852 мати његова манастиру. Ћивот је обложен кадивом па сав окован тешким сребром. Митрополит је одржао говор изневши значај традиције у животу народном, борбе српске, улогу Студенице у њима. Краљ је обишао за овим ризницу манастирску, у којој је врло много значајних ствари из доба Немањића. Ту је и крст који је Св. Сава добио кад је постао архиепископ српски. Крст је у сребру, а у њему самом мали крст од дрвета часног крста, онога крста, на коме је умро Христос. Краљ је обдарио манастир, па онда обишао и разгледао у цркву Милутинову. Разгледао је и споља све појединости лепог старог неимарства, црква је оштећена али још прича о некадањој слави српског неимарства. После се краљ и пратња опростио с калуђерима, и довикнуо народу: „Збогом браћо!“ Сав народ кликнуо: „Збогом Господару“ и Срећан пут!“ Краљ се у Полумиру код сељака обавештавао о народном веровању шта значи „Полумир“. Неки му рекоше да е ту Св. Сава успео да измири до пола завађену браћу Немањиће, други, да је ту дошло до мира између Срба и Мађара. Недалеко од Полумира показују камен, где је био утврђен потпун мир међу браћом. Од Полумира пошло се Краљеву. Преко Лакта ишли су краљевићи и готово сва пратња пешке. Изглед са Лакта на Ибар и долину величанствен је.

Краљево миропомазање.

Краљево, 26. септембра.

Данас је краљ Србије Петар I. по обредима православне цркве миропомазан у Жичкој Лаври, старој царској задужбини из доба Немањића. Данас пре подне зазвонило је највеће звоно са звоника Жичке Лавре као знак да у ту свету обитељ улази први крунисани краљ Нове Србије да се у њој Богу помоли и миропомаже, те тиме изврши и други део крунисања.

До почетка свете литургије краљ је био у пуном краљевском орнату: с краљевском круном на глави, са скиптром у десној и државним шаром у левој руци, и био је огрнут краљевском порфиром. Кад поче света литургија, краљ је скиптар и шар предао одређеним носиоцима а остао само с круном и порфиром. Пред почетак читања јеванђеља краљ је скинуо круну и остао само у порфири до краја литургије.

За све време литургије краљ је био у своме престолу.

У почетку Причасна краљ је сишао с престола, отпасао је свој мач и предао га првоме ађутанту. а он је у порфири ступио пред царске двери и стао на златни простирач. Ту је поглавар цркве извршио тајну миропомазања над краљем по прописима православне цркве.

После свршене тајне миропомазања краљ је на царске двери ушао у олтар и стао пред свету трпезу на златни простирач и поклонио се. Овде су два архијереја придржавали са стране краљеву порфиру, а један од њих читао је и краљ тихо за архијерејем говорио.

дом без напада, глађу на предају или да изиђу из опкопа . . .

Како ће се ова крвава игра завршити видеће се онда, кад буде стигла у помоћ балтичка флота, која се креће на далеки исток . . .

А дотле?

Порт Артур се држи и непрестано ће се држати.

Политички преглед.

Догађај у далматинском сабору. Задарски „Српски Глас“ описује познати догађај у далматинском сабору. Кад је посланик др. Чингрија прочитао изјаву посланика, да се неће сабор упустити у рад, док барон Хандел, намесник Далмације буде на свом месту, продужује овако:

„Силно и громовито клицање заори се, са свих страна. Сипало се најпогрднијех псовака на намјесникову адресу, које су биле попраћене и мимиком рука и . . Намјесник блијед, дрхтао је сав. Посланици устају вичу: „Ванка! Марш! На поље!“ Грозна галама траје неколико секунада Са тријемова и са посланичких мјеста обасипље се намјесник Хандел најпогрднијим ријечима Сви без разлике странака кличу и честитају д-ру Перу Чингрији. Намјесник од једном устане, да оде Посланик Клаић отвори му врата и уз силне и громовите усклике: марш, ванка, нестане намјесника, чији је одлазак био праћен и разним несалонским гестикулацијама руку ... Бука и галама се понови на улици, када се појави барон Хандел, гдје би дочекан урнебесним звиждањем, које се небом проламало и разним псовкама. Јаки одио жандармерије учини кордон око Хандела, који је био као смрт блијед.

У саборници трајаше непрестано бурна и импозантна овација д ру Чингрији, помијешана са најружнијим епитетима на намјесникову адресу. Чим се др. Чингрија појави на улици, силна се овација понови. Сви га посланици допратише до „Хотел Бристол-а“, гдје му још једном громовито кликнуше: Живио!

У цијелом Задру влада највиша напетост, помијешана са спонтаним одушевљењем увриједјене части. На свачијем лицу читаш некакав понос. . Кривац је добио заслужену лекцију. Симпатична појава Госпара Пера, доживала нам је у памет старе и легендарне борце наше, његова појава и његово младеначко одушевљење освојило је све. И влада Керберова у Бечу, која се је толико била ангажовала за Хандела, добила је заслужену лекцију. Цијела је Далмација данас јавно показала, да јој је част преча и старија него све Керберове наредбе, којим је хтио спасити Хандела. Сва она „морална тежина“ — о којој говори „Смотра“, пада бечкој влади на душу, која је хтјела силом да рехабилитује једног клеветника народне части. Ова епохална манифестација века буде лекција оним, који се играју с нашом части.

Далмација је и овога пута показала, гадном клеветнику, да је на висини своје задаће. Евала јој!“

Руско-јапански рат.

Читав месец дана приличног мира на ратном пољу (изузевши велике борбе око Порт-Артура, које се свршише огромним поразом по Јапанце) личио је много на прикупљање, прибирање снаге са обе стране, и руске и јапанске. Али у овом, ако се може назвати примирју, пада јако у очи пометеност код Јапанаца. Док су Руси са својим Куропаткином извршили заузимање својих утврђених положаја, одморили се од великих напора и спремили за нападај, а војску снабдели са потребним зимским оделом; дотле Јапанци са својим војсковођама неки део времена проведоше скоро у нераду. Можда је и морало то тако бити, јер је јапанска погибија код Љаојана и Јантаја, толико изнурила многобројну јапанску војску, да то више није личило на војску, која треба да продужи рат. Јапанци су морали да се добро одморе, да попуне своје редове са 40.000 људи, које су изгубили у те две битке, које су трајале десет дана И тек када су попуњени осакаћени редови, могла је војска кренути даље. Али и у тои кретању види се велика неодлучност читаве дивизије застајкују, враћају се, заузимају и напуштају положаје, као да лутају по ноћи или као слепац, који опрезно пипа, да не падне у јаму.

Јапанци се више не варају, њихове војсковође сада виде, како је стање по јапанску војску озбиљно. Оно чим су они кроз читавих осам месеци, од како траје рат претили, то јест, да ће опколити руску војску и довести је у унакрсну ватру, — ето од тога они сада стрепе.

И ако је главна Куропаткинова војска код Мукдена и реке Хуна ипак јака руска оделења допиру јужно до Јантаја, а то место је скоро четири пута ближе Љаојану него Мукдену.

Јапанци виде велику тешкоћу у продирању према реци Хуну и у томе, што су ту путеви незгодни, а жељезнице нису у јапанским рукама. Њихова комора, натоварена на рабџијска кола, имала би да путује 20 дана од Љаојана до реке Хуна, и ту комору, морала би да прати велика војска и да је брани, јер би Руси ту комору свакако нападали. За то време — како држе сами Јапанци — сву храну, што је комора носи, појели би војници, а шта би остало за главну војску? Због тога, Јапанци хоће, бајаги, да прво обезбеде и преотму све железничке станице и освоје целу линију, па да онда тако шаљу своју комору. А за то треба и времена и борбе. Па тек онда је питање, хоће ли Јапанци смети да пређу у напад и да навале на одморне Русе, који су се утврдили код реке Хуна Због свега тога, држи се, да је прошло време јапанским нападајима и да ће Куропаткин прећи у офензиву. А и то ће по свему изгледу, бити врло брзо. Значајна, врло је значајна и та околност, што листови, који су иначе врло наклоњени Јапанцима, већ у велико говоре не о томе, шта ће наступути, кад Јананци разбију Куропаткина, освоје Мугден и Порт-Артур, отму Манџурију, Владивосток и Сахалин, него говоре о могућности, да ће Куропаткин разбити Јапанце, одјурити их и од Порт-Артура и онда ће бити оно: „добро је, наши беже!“ јер ти листови јављају, да су главна пристаништа у Даљњем и око Порт-Артура (сем порт-артурског пристаништа) у јапанским рукама и да ће се цела јапанска војска моћи спасти морем и отићи у Јапан.

Али и тамо ће их Руси, ако Бог да и срећа јуначка, ускоро потражити.

Сукоб Руса и Јапанаца предстоји.

Берлинском „Локаланцајгеру“ јављају из Мукдена: Ових последњих дана опажа се код Руса врло живо кретање око Мукдена, и по што Куропаткину пристиже војска, држи се, да ће Куропаткин у своју корист употребити слабост јапанске војске која је под заповедништвом генерала Ојаме. У изгледу је, да ће се Куропаткин бацити на Ојаму, пре но што узмогне цела јапанска војска која је много већа од руске, пристићи.

Јапанци напуштају многе своје планове.

Велико руско острво Сахалин, које се налази северно од Јапанске, одавно је трн у оку Јапанцима. И Јапанци су хтели да то острво освоје. Али од пусте жеље па до стварности и сувише је далеко. И чим је то наглашено, да ће Јапанци послати своју 7-му дивизију да удари на то острво, јапански пријатељи говорили су о Сахалину, већ као јапанској провинцији. Међу тим, нарочито у последње време, од времена како су онако ужасно прошли код Љаојана и Јантаја, Јапанцима све нешто смета, час ово, час оно, и због тога су и стајали читав месец дана после свога пораза код Љаојана, тако рећи скрштених руку. Сада са званичне стране јављају из Токија, да Јапанци морају напустити свој план односно заузећа Сахалина, јер је наступила — зима.

Кореја, ново поприште борбе.

Важни догађаји спремају се у Кореји. Сваког дана ничу тамо Руси, где су им се Јапанци најмање надали. За то Јапан сада хоће да изађе са правом бојом на среду. Непрекидно је говорила јапанска дипломација, како она води рат само за то, да очува слободу Кореји и да очува целокупност Кине, па кад од Руса освоји Манџурију, Јапанци ће је повратити Кини. Сада јављају, да ће Кореја признати протекторат Јапана, и да ће се из Кореје удалити сви заступници страних држава.

Разни мисионари који се налазе у северној Кореји и тамо обраћају Корејанце у хришћанство, ужурбали су се и напуштају целу област око Гензана, јер држе, да ће и тамо отворити велики рат између Руса и Јапанаца.

Очекује се, да ће Руси ускоро војском поплавити целу горњу половину Кореје, с тога и Јапанци журно шаљу тамо своју војску.

Балтичка флота.

Руси обично мало говоре а више творе. Руска балтичка флота, која је на путу за источно азијско бојиште, стићи ће на лице места 4. децембра. У путу разделиће се балтичка флота на двоје. Торпедњаче ићи ће путем кроз Суецки Канал, (североисточна Африка) а велике ратне лађе узеће правац око гребена „Добре наде“ (око јужне Африке).

Кинези се нешто спремају.

Извештаји из Кине јављају да се опажа живо кретање тајних кинеских друштава, а то изазива код Европејаца, који живе у Кини, велику забринутост. Опажа се, како Кинези упињу сву снагу, да набаве за своју војску довољно оружја и муниције. Свима је нејасно, какву намеру има ово кинеско грозничево спремање.

Вести из места и са стране.

Манастири у Старој Србији.

Изишао је овај проглас: — „Побожна браћо! У Скопској Црној Гори, поред многих развалина од цркава и манастира, и поред лепих стародревних парохијских цркава, имамо шест отворених манастира, шест красних задужбина наших старих. Ови доста добро очувани споменици родољубља и побожности наших предака, драгоцени су украс овога краја наше домовине. Они служе, као живи духовни источници, којима хитају жедни молитве да утоле своју племениту жеђ; болесни да нађу исцелења; тужни утехе; сироти помоћи; путници и намерници склоништа, а љубитељи старине и природе, душевне насладе. Све то пружа ова, с прагом у народу названа Св. Гора српска, али не у оној мери, у којој би то чинила, да је стање манастира обезбеђеније, да располажу подесним зградама и потребним поку-

---

Кад се ово свршило, краљ је примио причешће по чину краљевском, т. ј. засебно тело а засебно крв Христову.

За овим је краљ опрао руке вином које је топлом водом разблажено и са једним архијерејем очитао молитву по причешћу.

Кад се и ова молитва свршила краљ је изашао из олтара кроз царске двера и стао у краљевски престо. Ту су му поднети краљевски знакови и он је метнуо себи круну на главу и тако је стојећи у своме краљевском престолу, саслушао многољетство, које је по свршетку заамвоне молитве протођакон говорио.

Пошто хор отпева »многаја љета,« краљ је целивао часни крст и изашао из храма.

Народа је било свуда препуно, беше нарочито много света из Турске, а одушевљење беше велико.

И тако се завршила свечаност крунисања и миропомазања сјајно, у највећем реду, а уз велико одушевлење не само народа Србије, него целог Словенства.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба икад и било!

ћанством, да је економија манастирских имања напреднија. Поред потребе, да се све то уреди и унапреди, и саме цркве манастирске треба поправити и сачувати их од зуба времена. У некима од њих, само због извесног ситног недостатка, може да пропадне оно, што ја вековима брижљиво чувано... У тој цељи образовао се при митрополији скопљанској, а по благослову и под заштитом Високопреосвећеног Митрополита скопљанског г. Севастија на — потписани одбор за прикупљање прилога и руковођење радова, око унапређења манастира у Скопљанској Црној Гори, који се овим обраћа својој браћи у свима крајевима и моли их, да својим прилозима потпомогну остварење ове корисне намере. — Прилоге треба упућивати митрополији скопљанској. Са стране је најбоље слати новац у чековима, који треба да гласе на име потписаног благајника. — У Скопљу, 29. августа 1904. год. Председник одбора: архимандрит Сава; деловођа: Атанасије Петровић, парох скопски; благајник Атанас Бурковић".

Први црногорски сликар.

Читамо у „Дневном листу:" Први црногорски уметник — сликар, Р. М. Врбица, изложио је портре једног србијанског официра у београдској књижари Мите Стајића. Нисмо намерни, да доносимо оцену саме слике, јер бисмо морали тада коју више рећи — али неможемо пропустити а да не похвалимо г. Врбицу како са овог рада, тако и са других својих композиција, које смо имали прилике видети Г. Врбица је академски сликар, свршио је у Русији сликарску школу, — а за време свог бављења у Црној Гори, израдио је неколико уметничких радова, који су откупљени. Ми топло препоручујемо овог младог уметника нашој публици.

Београдски трговци за југословенску уметност.

Поводом тим што су југословенски уметници, који су учествовали на изложби у Београду, сви укупно одбили позив босанске владе да учествују на изложби коју Буријан приређује у Сарајеву, намеравају београдски трговци да откупе све уметничке радове из југословенске изложбе, те да се на тај начин одуже југословенским уметницима, који су, неводећи рачуна о својим материјалним интересима, одрекли се да учествују на изложби босанске владе, која би требала да буде као нека конкуренција југословенској уметничкој изложби у Београду а у народносне осећаје југословенских уметника да унесе клицу раздора племенскога.

† Пантелија Марин.

Пишу нам из Пакраца: У четвртак (6. окт.) умро је у Пакрацу Пантелија Марин, учитељ у убавом селу Бучу, не далеко од Пакраца. Марин је пре годину дана свршио (шк. год. 1902 -3) учит. школу у Пакрацу и одмах је добио споменуто место Буч Које оштра клима места, које рад учитељски, убрзали су грозну бољу сучију, којој учитељски рад и живот само материјала дати могу, те је брзо и подлегао покојник. Као што Марин беше међу првима као ђак учит. школе, тако беше и као учитељ, што му је стекло лепог угледа у Пакрацу и околици. Погреб је био у петак (7. окт.) по подне. Погребу је присуствовала пакрачка осн. школа са свима учитељима, учит. школа са професорима, околно учитељство, а уз многобројну публику беше званично заступљена црквена и политичка општина Буч. Прву је заступао парох Вељко Бузаџић, а другу опш. бележник Јован Милојевић. Опело су обавила три свештеника: протосинђел Митрофан Рајић, поп Вељко Бузаџић и поп Мирко Продановић, а појали су ђаци учит. школе. После обављеног опела, сва три свештеника су обавила помен бившем управитељу учит. школе Јовану Ђурићу и Кости Васићу, бившем ученику. в.

Наше незгоде.

Пишу нам из Ловске: Поред сваке незгоде у времену ове године, што нам у многоме оману летину, грех би био, да се јавно не похвалимо успешним родом шљива, што ће нас сељаке помоћи и у дому, те ћемо покрпити потребе домаће, а моћи ћемо дати „сваком своје", зар по оној „Богу Божје, а цару царево". То је тако, као што вам пишем, и лепо би било, да нас не узнемирују и звани и незвани. Чим је Чива осетио, да је раји добро, ево га у среду, те на разноврсне начине вара народ, односећи јефтино и буд зашто плодове и намећући нам разноврсне машине, којима су, тако рећи, поплавили Славонију, али ће је и утући. Чим се потпише уговор, Чива искамчи новце, и робу шаље „у наточ" и по вољи, а судови су у Бечу и Пешти, те сирома народ мора де губи и где би имао право. А тужби због пропуштених рата је безброј. За то, народе, чувај се тога; не узимај, што ти треба и не треба, а без људи, који ће те упутити! Чим се увидело, да је раји добро, поплавише нас чиновници са својим „комисијама", које су дозлогрдиле народу. Особито је пало у очи, да судско штићеништво народу само штете наноси. Тако је ових дана судац био и „довео у ред" неколико пупилних грунтова, те је код већине трошак судије изнео више од издане земље (проданог предмета и т. д.) То би штићеништво могла и општина да обави, па да народна сиротиња буде у добити, а овако је увек у губитку, грдном и превеликом Добро би било да меродавни о овом размисле, па да се у овом промене изведу. Код нас је сада толико кише, да је застао сваки рад.

Сељанин.

„Српска правосл. занатлијска певачка задруга" у Земуну

освећује своју друштвену заставу у Земуну дне 3. (16.) октобра 1904. уз братско суделовање певачких дружина и то: „Војислав" из Београда; „Јакшић" из Београда; „Савезно београдско певачко друштво" из Београда; „Момчило" из Пирота; „Венац" из Панчева; „Српска занатлијска добротворна и просветна задруга" из Панчева; „Српска црквена певачка задруга" из Земуна; „Српска ратарска певачка задруга" из Земуна; „Земунско немачко певачко друштво" из Земуна. Долазак и дочек гостију, почиње у суботу 2. (15.) октобра. Распоред прославе: Субота 2. (15) октобра. У 7 сати увече бакљада, коју приређује ова задруга својој куми, гђи Лепосави Саве Зозука (Бакљада се креће из задружне школе у кући срп. прав. црк. општине код св. Богородичне цркве, главном улицом на магистратски трг до стана кумина; пред станом поздрављ задруга своју куму и пева две песме, а затим се враћа преко велике пијаце Принц Еугена улицом). У 8 сати на вече заједнички састанак у просторијама „Гранд Хотела". Недеља 3. (16.) октобра. У 8 сати ујутро састанак гостију у великој дворани српске прав цркв општине. Певачка задруга иде и допраћа куму у цркву. У 9 сати свечано богослужење у св. Богородичној цркви. Литургију ће појати српска црк. певачка задруга из Земуна. По свршеном богослужењу, креће се литија на мали магистратски трг, где ће свештенство осветити задружну заставу, затим се приступа укуцавању спомен-клинаца. По свршеном укуцавању, крећу се певачи са гостима и освећеном заставом у „Гранд-Хотел." У 1 сат по подне заједнички банкет у „Гранд Хотелу". У 8 сати у вече заједнички концерат свих певачких дружина. Свака певачка дружина певаће по једну песму за себе и једну песму и за ову прославу нарочито састављену химну све певачке дружине заједно. По свршеном програму, настаје игранка. Програм концерта, разаслаће се благовремено. За одбор срп. прав. занатл. пев. задруге у Земуну, председник: Др. Миливој Бабић, деловођа: Стеван Весков. — Улазнице на концерт, могу се добити код г. Мите Станишића, друштвеног благајника а у вече на каси. Улазне цене, седишта: у кругу 3 К., I. реда 2·40 К., II. реда 1·60 К, III. реда 1·20 К. Стајање 1 К. — Ко од гостију из места и са стране жели суделовати на заједничком банкету, молимо да се писмено или усмено пријави у канцеларији друштвеног председника, Дра Миливоја Бабића до 1. (14.) октобра. Цена за банкет је 4 круне од особе.

Кратке вести.

— Из Париза до Марсеља путује се сада 12 сати. Године 1834. требало је за тај пут 80 часова; а од год. 1650-те има забелешка, да се тада од Париза до Марсеља равно 359 сати.

— Шпанија има сада 7.724.000 хектара винограда, који за случај да је година родна, донесу 34 милиона хектолитара вина.

— Јуче је потписан трговински уговор између Немачке и Румуније.

Позив на претплату. 1. октобра отварамо нову месечну претплату на „Заставу". Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем септембра истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец октобар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе".

Брзојави „Застави".

Стигли 27. септембра.

Миропомазање краља Петра.

Београд. (Стигао 26. септ. у вече). Синоћ је краљ био на бденију у жичкој лаври, па се вратио на преноћиште у Краљево, где се слегао силан народ из близа и далека, па и из Турске. Јутрос извршена света тајна миропомазања краља Петра у старој и славној Жичи, која је са Студеницом била у старо доба културно средиште. Народ одушевљено предусрета и поздравља крунисаног и миропомазаног краља свога у чијем раду, карактеру и српској души види јемство за сјајну будућност народа и државе српске. (Опширнији извештај о миропомазању види у Подлистку. Пр. ур. „Заставе".)

Реформе саборског пословног реда.

Будимпешта. У данашњој седници саборској тражиће Кошут од председника министарства Тисе разјашњење о намереним реформама пословног реда. Тиса ће изјавити, да он не мисли уводити клоту-ру (т. ј. да председник саборски може искључити појединог посланика са једне или више седница, као у Загребу, пр. у. „З."), него само хоће да онемогући техничку опструкцију (т. ј. лупање, обарање столова и клупа пр. у. „З."), и хоће, да изведе на чисто државни прорачун. И зато ће предложити, да се састави комисија од чланова свију саборских политичких странака.

Будимпешта. Кошут је на конференцији кошутове странке рекао, да ће странка најодлучније устати против сваког покушаја, којим би се хтело да скр'а опозиција у сабору.

Сентеш. Посланик Угрон је наговестио најжешћу борбу против Тисе.

Чорна. Посланик Раковски је рекао, да ће се пучка странка одлучно борити против сваког пословног реда, којим би се скучила слободна реч.

Привремени трговински уговор с Италијом.

Будимпешта. Министар трговине, поднеће сабору предлог о привременом трговинском уговору с Италијом.

† Бела Верешмарти.

Будимпешта. Председник кр. курије (највишег суда) умро је.

Социјалистички покрет у Чешкој и Моравској.

Праг. Овде и у Брну приредиле су социјалисте велике демонстрације у корист општег права гласања.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 8. октобра 1904. год. — Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке — са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Време: Целе недеље је било хладно и кишовито време, но киша је била од користи само за орање и сејање. Берба кукуруза је већ увелико почела — али је на жалост врло слаб резултат. У иностранству је време скоро исто као код нас.

Жито: У иностранству је био почетком недеље чврст посао, а при крају недеље је попустио. У северној Америци је почетком недеље још био чврст посао, но крајем недеље је попустио и цене су знатно назадовале с разлога, што је таксација летње (Sommerweizen) пшенице повољнија и довози у провинцијама велики. У Енглеској је почетком недеље био такође чврст посао; при крају недеље је до душе попустио посао, но цене су остале непромењене. У Француској, премда је жетва рђаво испала, услед јаке домаће понуде цене су ипак пале. У Немачкој је на веће довозе лабав посао. На свима осталим континенталним пијацама је почетком недеље био још чврст посао, крајем недеље пак уздржавао се конзум од купа, па су с тога нешто попустиле цене.

Жито код нас: Почетком недеље су се млине уздржавале од купа с разлога, што су још увек заузете са примањем раније купљене робе, а и надале су се да ће услед великих отказа октобарске терминске пшенице цена октобарског термина знатно пасти. До сада је отказано до 300.000 мц., од којих је у отвари само 60—70.000 мц. примљено, остало се пролонгира од дана на дан Но пошто су се цене одржале, то да би своје потребе подмириле, при крају недеље упустиле су се у куп. Недељни промет изнаша око 115.000 мц. а цене су непромењене спрам прошле недеље. — Довоз данас у пшеници железницом и лађом 17.000 мц., целе недеље 250.000 мц., а прошле недеље 600.000 мц. — Отказано је данас 52.000 мц. пшенице, 7000 мц. ражи и 7000 мц. зоби. — Данас ефективно жито: У промету је 10.000 мц. Цена је непромењена. Данас се продаје готова роба:

Ново жито: потиско по 76—81 кила за 10·15 до 10·70; банатско по 76—79 кила за 10·10—10·40; бачко по 76—78 кила за 10·25—10·60; сремско по 75—77 кила за 9·90—10·40 на три месеца; српско по 78—79 кила за 9·80—10·—; румунско по 80—82 киле за 10·30—10·50; бугарско по 78 кила за 10·— до 10·10 на три месеца цариньено.

Будимпештанска филијала Српске Банке. Одељење за робу. Budapest, IV., Váczi utcza 34. szám.

Књижевна објава.

Тридесетгодишње
УГОДНЕ И НЕУГОДНЕ УСПОМЕНЕ,

у којима су моји занимљиви доживљаји у војничкој служби и у три рата, и уз које сам додао објективан приказ свога рада као надзорник добрима велике народне добротворке Марије Трандафил, а допунио сам своје успомене и с тим делом својих доживљаја.

Осим хумористичних прилика из друштвеног новосадског живота са својим друговима које сам изнео, наћи ће читалац у тој књизи уз најзгоднију забаву још и лепе здраве поуке и потстреке на честит рад.

Модерна војничка литература у Немачкој и Аустро-Угарској прати јако у последње доба рат од 1866. године, а специјално описује катастрофу те године код Кенгрица.

Не баш та ратна књижевност или управо мемоари појединаца излазе пред читалачки свет у разним облицима. И ја сам изнео у својим успоменама разне епизоде у ратовима, у којим сам као очевидац учествовао.

Један је одломак већ штампан у подлиску „Браника“ а знатни, већи део, са допуном штампао сам у засе ној књизи само у неколико стотина примерака, а одредио сам ванредно јефтину цену књизи, јер ми није намера била, да се издавањем те књиге користим, него да бар приближно свој трошак извадим.

Књига се може добити у овдашњим књижарама уз цену од 1 круне, а штампана је на врло финој артији и лепој и чистој штампи, а износи девет штампаних табака велике осми е.

Ко ми унапред пошаље новац од 1 до 4 екземплара, том шаљем књигу о свом трошку. Ко више поручи, нека себи 30% одбије а ја му књиге такођер шаљем франко или уз поузеће.

У Новом Саду 1904.

884 3—8 **Лука Јоцић.**

Ideal
Писаћа машина,

која одма пише јасна слова, а која су трајна и децимални табулатор.

Ремек дело модерне машинске технике за писање.

Проспекте и пробе писања разашиљу

Hch. Schott & Donnath,

BUDAPEST 1054 37—50

VII., Erzsebetkörut 1.

КЊИЖАРНИЦА
МИЛАНА ИВКОВИЋА

НОВИ САД 973 3—8

потребује 2 спомоћника, једног за галантерију који добро разуме бижутеријску струку, другог за књижарницу, и једног шегрта. Ступање што пре

1894. год. на здравственој изложби у Кајиру и 1896. године у Лондону почасном дипломом и златним одличијем одликован. Од лечничких капацитета опробан и у већим болницама врло успешно употребљен

Rheuma-Geist u. Kraft-Fluid

сигурно дејствује и брзо на свима деловима тела, а нарочито против *Ревматичног бола, у живцима, укочености, ишијака, астме итд.*

Дејство му у понеком случају задивљује и код старијих болести већ при првој употреби престају најјачи болови.

Зубобољу и главобољу
леч и за 5 минута.

Цена једне боце заједно са упутством 1 К у јачој каквоћи 2 круне 40 пот.

Главно стовариште је у Будимпешти у апотеци *Јосифа Терека*, Kiraly-utcza 12 и код дра **A. Egger-a**, Vazi-körut 17. — Тако исто у свима престоничким као и у свима покрајинским апотекама, као и код зготовљача:

Widder Gyula

Apotheker, *Sátoralj — Ujhely Nr 46.*

Наручбине са стране обављају се тачно.

Може се добити у *Новом Саду: г. Стевана Херцога*, апотекара; у *Руми*: код Јосифа Хондла, апотекара; у *Инђији:* код Антона Хајниша, апотекара. 998 1—20

Стечај.

Вуковарско певачко друштво „Јавор“ расписује стечај за коровођу уз годишњу плату од 1200 круна, словом једну хиљаду и две стотине круна. Коровођи у дужност спада: чланове певачког друштва у црквеном и светском певању подучавати. Од способности изабраног коровође, зависи знатна приватна зарада, а и повишење плате код самог друштва.

Рок стечају излази 1. новембра (н. к.) текуће године.

Изабрани коровођа имаће после избора одма службу наступити

У Вуковару, 22. септембра (5. окт.) 1904. године.

Тајник: **Никола Јовановић.** Председник: **Пауновић.**

987 2 6

Стечај.

Госпођиначка честичарска задруга за међусобно помагање и штедњу

тражи

КЊИГОВОЂУ,

вештог српској и бар немачкој кореспонденцији, вођењу књига и склапању билансије

Плата је књиговођи за сада годишње 1000 К и за истављање мезица постојећи хонорар, који годишње око 400 К износи.

Молиоци нека своје понуде као и сведочбе о досадањем службовању горњем заводу поднесу, а првенство имаће они, који су од солдачине опроштени или вој еној дужности задоста учинили. 988 2—3

ОБУЋАРИ!!! 531 18—50

Американске шевро, бокс жуте, сиве коже и горњи делови ципела најјефтиније могу се поручити код

Gyöngy Sándor

стовариште коже и фабрика за горње делове ципела. Будимпешта, III. Tavasy utcza 1. szám.

Ценовник са сликама бесплатно.

!ОСОБИТА СРЕЋА КОД ТЕРЕКА!
недостижима

је срећа, која нашој главној колектури наклоњена. Већ више од 17 милиона круна добитка за кратко време смо нашим поштов. муштеријама исплатили;

МЕЂУ КОЈИМА БЕХУ МАХОМ највећи добитци.

Ми препоручујемо дакле, да суделујете код ове најпробитачније лутрије на свету.

велику премију од 605.000 круна на бр. 57.080

У идућој 15. угарској класној лутрији опет ће се од

110.000 ЛОЗОВА 55.000 НОВЧАНИХ ДОБИТАКА

вући, а укупно ће се за неки 5 месеци извући лозови са добитцима од

14 Millionen 459.000 Kronen

in ca. 5 Monaten verloost.

Der grösste Gewinn beträgt im glücklichsten Falle:

1,000.000 Kronen.

Speciell 1 Prämie mit **600.000**, 1 Gewinn à **400.000**, 1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 à **90.000**, 2 à **80.000**, 1 à **70.000**, 2 à **60.000**, 1 à **50.000**, 1 à **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25.000**, 8 à **20.000**, 8 à **15.000**, 36 à **10.000**. und noch viele andere; zusammen **55.000** Gewinne und Prämie im Betrage von **Kronen 14,459.000.**

По углављеном плану уплата за оригинални лоз I. класе износи:

За 1/8 ориг. лоза ф. —·75 или К 1·50; за 1/4 ориг. лоза ф. 1·50 или 3 К
„ 1/2 „ „ „ 3·— „ „ 6·— „ 1/1 „ „ „ 6·— „ 12 К

и разашиљу се са **поузећем** (Nachnahme) или **кад се новац у напред пошаље**. Званични план бадава. Поручбине на оригиналне лозове молимо да се најдаље до

24. октобра о. г. п. р.

са пуним поверењем на нас шаљу

A. TÖRÖK & Co.

Највећа трговина Угарске са класном лутријом.

BUDAPEST.

Одељења класне лутрије наше главне колектуре:

Centrale: Theresienring 46. a. I. Filiale: Waitznerring 4 a, II. Filiale: Museumring 11 a. III. Filiale: Elisabethring 54 a.

Порука, коју треба одсећи. Herren A. TÖRÖK & Co., Hauptkollecteure, Budapest.

Молим за пошиљку ..... оригиналне срећке I. класне кр. угар. повл. класне лутрије са званичним планом извлачења. 968 1—8

Свота од..... Кр. { треба се на поузеће подићи / следи са пошљанском упутницом } Што се не жели, молимо да се превуче.

Тачна адреса .....

.....

.....

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду